

OPETUSSUUNNITELMA 1.8.2025

Taiteen perusopetuksen musiikin yleinen oppimäärä

Laadittu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaan (OPH Määräykset ja ohjeet 2017:12a).

Taiteen perusopetuksen musiikin yleinen oppimäärä

Sisällysluettelo

1. TOIMINTA-AJATUS.....	3
2. ARVOT, OPPIMISKÄSITYS, OPPIMISYMPÄRISTÖ JA TYÖTAVAT	3
2.1 Arvot	3
2.2 Oppimiskäsitys	4
2.3 Oppimisympäristöt.....	4
2.4 Työtavat	4
2.5 Suzuki-opetus	5
3. TOIMINTAKULTTUURI	5
4. OPETUKSEN RAKENNE JA LAAJUUS	6
Yhteiset opinnot.....	6
Teemaopinnot.....	6
5. OPETUKSEN TAVOITTEET JA SISÄLLÖT.....	7
5.1 Yleiset tavoitteet	7
5.2 Keskeiset sisällöt ja tavoitteet.....	7
5.3 Yhteisten opintojen opintokokonaisuudet, sisällöt ja laajuudet	8
Alkuopinnot (30 tuntia)	8
Perusopinnot 1 (50 tuntia).....	8
Perusopinnot 2 (70 tuntia).....	9
Perusopinnot 3 (110 tuntia).....	9
Musiikin hahmotus 1 (40 tuntia)	9
5.4 Teemaopintojen opintokokonaisuudet, sisällöt ja laajuudet.....	10
Yhteismusisointi 1–5 (40–200 tuntia)	10
Musiikin hahmotus 2–5 (40–190 tuntia)	11
Projektit (10–30 tuntia).....	12
Oman taidon kehittäminen 1–3 (30–90 tuntia)	13
Perusopinnot 4 (80 tuntia)	13
Perusopinnot 5 (100 tuntia).....	14
6. OPPIMISEN ARVIOINTI.....	14
7. OPPILAAXI OTTAMINEN	14
8. OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN	15
9. TODISTUKSEN SISÄLTÖ.....	15

1. TOIMINTA-AJATUS

Pirkanmaan musiikkiopisto on Tampereen NMKY ry:n (YMCA Tampere) ylläpitämä alueellinen musiikkioppilaitos, joka antaa taiteen perusopetuksen musiikin yleisen ja laajan oppimäärän mukaista opetusta. Tämä opetussuunnitelma koskee yleisen oppimäärän opetusta. Tarjoamme seutukunnan väestölle mahdollisuuden elinikäisen musiikkiharrastuksen aloittamiseen ja syventämiseen.

Opetuksemme on laadukasta, monipuolista ja elämyksellistä. Pirkanmaan musiikkiopistossa oppilas on keskiössä. Musiikin harrastaminen rikastuttaa arkea ja luo edellytyksiä kokonaisvaltaiseen taiteista nauttimiseen. Tuemme oppilaan luovuuden ja kykyjen kehittämistä sekä autamme jokaista luomaan omannäköisen, elinikäisen ja positiivisen musiikkisuhteen.

2. ARVOT, OPPIMISKÄSITYS, OPPIMISYMPÄRISTÖ JA TYÖTAVAT

2.1 Arvot

Oppijälähtöisyys

Oppijälähtöisyys opetuksessamme tarkoittaa, että pyrimme ajattelemaan oppilaan parasta mahdollisimman laaja-alaisesti. Kaikissa tilanteissa ei toteuteta vain oppilaan toiveita, vaan pyritään näkemään myös, mikä on oppilaan kannalta paras ratkaisu pitkällä aikavälillä.

Kohtelemme oppilasta aina yksilönä eikä vain ryhmän osana tai musiikkiopiston järjestelmän toteuttajana. Musiikkiopisto on oppilasta eikä oppilas musiikkiopistoa varten.

Musisoinnin ilo ja pitkäjänteisyys

Syvin ilo ja rakkaus musiikkiin syntyy, kun oppilas oppii nauttimaan ponnistelujensa ja pitkäjänteisen harjoittelunsa tuloksista. Yksilöiden välillä voi olla oppimisessa suuriakin eroja, mutta kaikki saavat kokea musisoinnin iloa. Iloisia musikantteja syntyy, kun oppilaat saavat musisoida monenlaisissa tilanteissa ja myös yhdessä toisten kanssa. Ahkera harjoittelu johtaa osaamiseen. Opetuksessa korostuu kehittyminen positiivisen palautteen kautta ja soittamisen ilo. Opiskelun kulmakivet ovat oppilas itse, musiikki ja musiikkiopisto henkilökuntineen. Pitkäjänteisyyteen kasvattamisessa on myös huoltajien rooli keskeinen.

Inhimillisuus ja suvaitsevaisuus

Pirkanmaan musiikkiopiston opetuksen lähtökohtana on ihmiskäsitys, jonka mukaan jokainen ihminen on arvokas omana itsenään. Kunnioitamme jokaisen ainutlaatuisuutta ja kulttuurillista taustaa. Vuorovaikutus musiikkiopiston oppilaiden, heidän huoltajiensa ja henkilökunnan välillä luo välittömän ilmapiirin ja on tärkeä tekijä kannustavan ja turvallisen oppimisympäristön rakentumisessa.

Kestävä kehitys

Vaikka elämmekin tässä ja nyt, tekomme ja ratkaisumme vaikuttavat siihen, millaisen maailman jätämme jälkipolvillemme. Musiikkiopistolla on tärkeä rooli myös kestävän kehityksen elämäntapaan kasvattamisessa. Pyrimme siihen, että oppilaat, henkilöstö, huoltajat ja musiikkiopiston sidosryhmät ymmärtävät musiikin itsessään olevan tärkeä, ihmisyyttä palveleva arvo. Siksi laadukkaalla musiikin opetuksella luodaan pohjaa sosiaalisesti ja kulttuurillisesti kestäväälle tulevaisuudelle.

2.2 Oppimiskäsitys

Soittamaan tai laulamaan oppiminen on pitkäjänteinen ja kokonaisvaltainen prosessi, jossa oppilaalla itsellään on aktiivinen rooli. Häntä kannustetaan havainnoimaan omaa oppimistaan sekä asettamaan itselleen tavoitteita ja kehittämään työskentelytapojaan. Oppilasta ohjataan ymmärtämään omaa oppimistaan, jotta hän löytää polun kohti tavoitteitaan. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista. Oppiminen ei kuitenkaan etene suoraviivaisesti, vaan siihen kuuluvat luonnollisena osana myös erehtymiset ja epäonnistumiset.

Oppiminen on vuorovaikutteista: opettaja, huoltaja ja muut oppilaat ovat mukana prosessissa. Opettajan tehtävänä on vahvistaa oppilaan kiinnostusta ja motivaatiota musiikin opiskeluun sekä kannustaa oppilasta asettamaan itselleen tavoitteita. Opettaja–oppilas-suhteen rinnalla yhtä tärkeää on oppiminen yhdessä toisten oppilaiden kanssa. Oivallukset ja inspiraatio – ja siten edellytykset syvenevälle musiikkisuhteelle – syntyvät usein oppilaiden yhteisissä tilanteissa.

2.3 Oppimisympäristöt

Oppimisympäristö on laaja kokonaisuus. Se käsittää kaikki tilat ja tilanteet, joissa oppilas on musiikin kanssa tekemisissä. Järjestämme konsertteja myös muissa kuin omissa opetustiloissamme ja tuomme kulttuuria eri paikkoihin ja tapahtumiin.

Fyysisen oppimisympäristön muodostavat musiikkiopiston tilat ja työskentelyvälineet. Pirkanmaan musiikkiopiston opetustilat sijaitsevat usean kunnan alueella monissa eri tiloissa, lähinnä kouluissa, joiden varustelu poikkeaa toisistaan.

Pyrimme kehittämään ja parantamaan oppimisympäristöjä mahdollisimman inspiroiviksi ja kannustaviksi sekä fyysisesti, sosiaalisesti ja psyykkisesti turvallisiksi. Kehitystyötä tehdään yhdessä toiminta-alueen kuntien ja taiteen perusopetuksen muiden toimijoiden kanssa.

2.4 Työtavat

Opetuksen runko on viikoittaisessa toiminnassa, joka on suurimmalla osalla oppilaita valitun instrumentin (soitin tai laulu) opiskelua yksilö- tai ryhmäopetuksessa. Näiden tilalla tai rinnalla voi olla myös yhdessä musisoimista ja musiikin hahmotusaineiden opiskelua.

Yhdessä oppiminen on hauskaa ja sen kautta voi saada hyviä ystäviä koko elämän ajaksi. Pyrimme luovasti kehittämään uusia yhdessäoppimisen muotoja perinteisen yksilöopetuksen rinnalle.

2.5 Suzuki-opetus

Oppilas voi hakea Suzuki-opetukseen, joka on japanilaisen viulisti ja mestariopettaja tri Shinichi Suzukin kehittämä menetelmä. Suzukin filosofiana on, että jokainen lapsi voi oppia soittamaan samalla tavalla kuin hän oppii puhumaan äidinkieltään.

Suzuki-opetus alkaa musiikillisen korvan kehittämisestä, toistamisesta ja mallioppimisesta. Opetuksessa ei alussa käytetä nuotteja, vaan keskitytään kuuntelemiseen ja hyvään soittotekniikkaan, joka tuntuu oppilaasta luonnolliselta. Oppimisen apuna ovat opettaja, huoltajat ja kotona kuunneltava äänite. Nuotinlukutaitoon edetään myöhemmin.

Suzuki-opetuksen voi aloittaa jo varhain, jolloin lasten huoltajat ovat etenkin alkuvaiheessa tiiviisti mukana opetuksessa. Huoltajat auttavat kotiharjoittelussa ja myös heille opetetaan soittotaidon alkeet sekä hyvä ergonomia. Oppilaan soitonopiskelu on lapsen, opettajan ja huoltajien yhteistyötä. Kotiharjoittelu on todella tärkeässä roolissa: soittotunnilla saa apua ja ohjausta hyviin työtapoihin, mutta varsinainen oppiminen tapahtuu kuitenkin toistojen kautta kotona.

Yhteismusisointi aloitetaan hyvin varhaisessa vaiheessa. Oppilaat myös esiintyvät paljon alusta alkaen ja konserttitilanteista luodaan heille mahdollisimman positiivisia ja kannustavia. Kaikilla on mahdollisuus päästä esiintymään ja myös ujompiä soittajia tai laulajia rohkaistaan esiintymisiin. Konserteissa on mahdollisuus esiintyä yksin tai ryhmän jäsenenä. Konserttikäyttämistä opetetaan osana kulttuurikasvatuksen työtämme.

3. TOIMINTAKULTTUURI

Toimintakulttuurin kehittäminen on jatkuva prosessi. Lähtökohtana on helppo ja avoin vuorovaikutus, jolla pyritään saamaan aikaan aito yhteisöllinen ilmapiiri.

Työyhteisössämme on erilaisia ihmisiä. Henkilöstöä kannustetaan erilaisten näkemysten esille tuomiseen ja asioiden yhdessä kehittämiseen. Opettajilla on vapaus omiin pedagogisiin ratkaisuihin. Kun opettajat keskustelevat näkemyksistään ja tutustuvat toistensa työtapoihin, toimii musiikkiopisto työyhteisönä oppivan organisaation tavoin. Tällöin koko henkilöstö toteuttaa työssään elinikäisen oppimisen periaatetta. Vireä ja toimintojaan jatkuvasti kehittävä musiikkiopisto antaa henkilöstölleen mahdollisuuden kehittyä työssään ja oppia uutta. On tärkeää oivaltaa, että oppiminen on työtä ja työ on oppimista. Onnistumisten ja epäonnistumisten kautta opitaan ja se edesauttaa toiminnan kehittymistä.

Toiminnan järjestämisessä pyritään hyödyntämään jokaisen vahvuusalueita. Henkilöstön työhyvinvointi on tärkeää ja se heijastuu myös oppilaisiin ja heidän perheisiinsä oppilaitoksen arjessa. Henkilöstö voi itsenäisesti toteuttaa työssään omia toimintatapojaan yhteisesti sovittujen käytäntöjen ja annettujen resurssien puitteissa.

Johtamisen kulmakiviä ovat luottamus, avoimuus ja asiantuntijuuden kunnioitus. Rakentava vuorovaikutus henkilöstön kanssa on erityisen tärkeää muutostilanteissa.

Avain Pirkanmaan musiikkiopiston menestyksekkäälle toiminnalle on sen jatkuva kehittäminen. Arvioimme säännöllisesti päivittäistä toimintaamme, sen toteutusta ja toimintakulttuuriamme kokonaisuudessaan. Havaittuihin epäkohtiin puutummme mahdollisimman nopeasti. Myös opetussuunnitelmamme elää ja muuttuu tarvittaessa säännöllisen arvioinnin pohjalta.

Avoin vuorovaikutus sekä palautteen saaminen oppilailta, heidän perheiltään ja opiston henkilökunnalta on toimintamme kehittämisessä keskeistä. Käytämme ajanmukaisia opetusvälineitä ja -tapoja sekä seuraamme alan pedagogista ja musiikillista kehitystä. Kaikki tämä yhdessä perinteen tuntemisen ja vaalimisen kanssa tekee Pirkanmaan musiikkiopistosta jatkuvasti kehittyvän oppimisympäristön, jossa opiskellaan musiikkia monipuolisesti ja hyvässä hengessä.

Yleisessä oppimäärässä on tavoitteena luoda oppimista ja kestävää hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria, mikä edellyttää aitoa kohtaamista sekä välittävää ja kunnioittavaa vuorovaikutusta. Lähtökohtana on oppilaiden ja huoltajien kokemus osallisuudesta, joka syntyy yhdessä toimimisesta ja kaikkien ottamisesta mukaan toimintaan. Kannustavassa toimintakulttuurissa hyväksytään myös oppiminen epäonnistumisten kautta. Arjen valinnoissa ja toiminnassa otetaan huomioon kestävä elämäntapa ja kulttuurinen monimuotoisuus. Yhteinen toimintakulttuuri ohjaa myös taiteenalaan liittyvien, oikeudellisesti suojeltujen etujen, kuten sananvapauden, yksityisyyden suojan ja tekijänoikeuksien tuntemiseen.

Toimintakulttuuri tulee näkyväksi kaikessa toiminnassamme ja sen kehittämisessä. Toimintakulttuuri korostaa jokaisen oppilaan hyväksymistä yksilönä ja yhteisön jäsenenä. Opetustilanteissa korostuu oppilaan kannustaminen ja kehittäminen positiivisen palautteen kautta. Mitä nuorempi oppilas on kyseessä, sen tärkeämpää on huoltajien osallistuminen harrastukseen. Huoltajat saattavat olla nuorimpien oppilaiden tunteilla läsnä ja auttavat kotiharjoittelussa. Tällöin myös lapsen kodista tulee osa yhteisöä.

4. OPETUKSEN RAKENNE JA LAAJUUS

Yleisen oppimäärän laajuus on 500 tuntia, joka jakautuu yhteisiin opintoihin (300 tuntia) ja teemaopintoihin (200 tuntia).

Yhteiset opinnot

kertyvät oppilaan valitseman instrumentin viikoittaisista yksilö- tai ryhmäopetuksen tunneista. Yhteiset opinnot koostuvat viidestä opintokokonaisuudesta. Alkuopinnot opiskellaan ensin ja sen jälkeen järjestyksessä Perusopinnot 1–3. Musiikin hahmotus opiskellaan yhteisten opintojen aikana.

Teemaopinnot

opiskellaan yhteisten opintojen lisäksi ja niitä voi opiskella rinnakkain yhteisten opintojen aikana tai niiden jälkeen. Teemaopinnot kootaan vaihtoehtoisista opintokokonaisuuksista oppilaan kiinnostuksen mukaan. Teemaopinnot ovat suurimmaksi osaksi ryhmäopintoja.

Oppilaalle annetaan taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut sekä yhteiset opinnot että teemaopinnot.

5. OPETUKSEN TAVOITTEET JA SISÄLLÖT

5.1 Yleiset tavoitteet

Musiikkiharrastuksen tarkoituksena on avata lapsille ja nuorille uusia mahdollisuuksia kokea ja ymmärtää musiikkia ja sitä ympäröivää kulttuuria. Tavoitteena on kehittää oppilaiden luovuutta, sosiaalisia taitoja sekä ohjata heitä itsearviointiin – ei pelkästään soittamisessa, vaan elämän eri alueilla. Opiskelussa luodaan perustaa emotionaaliselle, esteettiselle ja eettiselle kasvulle sekä annetaan edellytyksiä elinikäiseen taiteiden harrastamiseen. Muita keskeisiä tavoitteita ovat oppilaan luovan ajattelun ja toiminnan tukeminen, oppilaan aisti- ja tunneherkkyyden vahvistaminen sekä opiskelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittyminen. Lisäksi tavoitteena on kehittää eri kulttuurien ymmärtämistä ja tulkitsemista.

Opiskelussa keskeistä on musiikin harrastaminen ja sen tuoma ilo sekä halu, taito, uteliaisuus ja uskallus tulkita musiikkia sekä oppilaan vapaus toteuttaa itseään oman kokemisen ja tekemisen kautta.

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset erot. Oppilaan kehittymistä tuetaan hänen omista lähtökohdistaan. Tavoitteena on ohjata oppilasta keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn.

Jokaisen omalle luovuudelle ja persoonalliselle ilmaisulle annetaan tilaa, mikä vaikuttaa myönteisesti opiskelumotivaatioon. Opiskeluiden edetessä oppilasta ohjataan ottamaan yhä enemmän vastuuta omasta oppimisestaan. Hän asettaa harrastukselleen omia tavoitteitaan ja kehittää juuri itseään kiinnostavia musisoinnin taitoja ja osa-alueita. Henkilökohtaisen työskentelyn lisäksi painotamme vuorovaikutusta ja yhteistyötä toisten oppilaiden kanssa.

Oppiminen perustuu tekemällä oppimiseen, suunnitelmallisuuteen sekä kykyyn arvioida omaa oppimista. Oppilaita kannustetaan musisoimaan yhdessä sekä esiintymään yksilöinä ja erilaisissa kokoonpanoissa.

Oppilaita rohkaistaan osallistumaan aktiivisesti kulttuurielämäänsä niin musiikin kuin taiteen laajemminkin tuottajana ja kuulijana.

5.2 Keskeiset sisällöt ja tavoitteet

Yhteisten opintojen tarkoituksena on musiikin perustaitojen hankkiminen ja yhteismusisoinnin perustaitojen kehittäminen. Keskeisenä sisältönä ovat musisoinnin perustaitojen harjoittelu ja musiikin hahmotuskyvyn kehittäminen. Opinnoissa tutustutaan erilaisiin musiikin lajeihin ja niiden perusohjelmistoon soittaen, laulaen ja kuunnellen. Opetukseen sisältyy myös tutustumista muiden taiteenalojen ilmaisukeinoihin.

Teemaopintojen tarkoituksena on yhteisissä opinnoissa hankittujen taitojen laajentaminen. Keskeisenä sisältönä on musiikillisten taitojen monipuolinen harjoittelu. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Opinnoissa syvennetään musiikin lajien ja muiden taiteenalojen ilmaisukeinojen tuntemusta.

Tavoitealueet ovat soittaminen ja laulaminen, esittäminen ja ilmaiseminen, kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen sekä taiteidenvälinen osaaminen.

5.3 Yhteisten opintojen opintokokonaisuudet, sisällöt ja laajuudet

Alkuopinnot (30 tuntia)

Tavoitteet:

- tutustuttaa oppilas musiikin opiskelun perusasioihin
- ohjata oppilasta omaksumaan hyviä harjoittelutapoja ja auttaa ymmärtämään harjoittelun merkityksen
- oppilas ymmärtää miksi kotiharjoittelua tehdään
- tutustuttaa oppilas nuottikuvaan ja ohjata hahmottamaan rytmiä, melodiaa ja harmoniaa perustuen toistoon tai kokemiseen
- rohkaista oppilasta kokeilemaan oman musiikin tekemistä, kuten keksimään omia sävel- ja rytmiaiheita
- tarjota oppilaalle tilaisuus esiintymisen harjoitteluun
- tarjota oppilaalle tilaisuuksia kuulla toisten oppilaiden musisointia.

Sisällöt:

- oppilas opettelee musiikin opiskelun perusasioita
- oppilas ja huoltaja opettelevat yhdessä säännöllistä kotiharjoittelua
- oppilas tutustuu nuottikuvaan ja hahmottaa opettajan avulla yksinkertaisia musiikin elementtejä (rytmiä, melodiaa tai harmoniaa)
- oppilas harjoittelee esiintymistä
- oppilas kuulee toisten oppilaiden musisointia.

Perusopinnot 1 (50 tuntia)

Tavoitteet:

- ohjata oppilasta asettamaan opiskeluunsa pieniä tavoitteita ja ohjata niiden saavuttamista
- ohjata oppilasta saamaan kotiharjoittelusta mieluisa tottumus
- ohjata oppilasta tavoitteelliseen oppimiseen yksinkertaisilla kappaleilla
- opastaa oppilasta kuuntelemaan varsinkin omalle instrumentilleen tehtyä musiikkia
- ohjata oppilasta hahmottamaan musiikin elementtejä.

Sisällöt:

- oppilas harjoittelee pienten tavoitteiden asettamista ja niiden saavuttamista
- oppilas totuttautuu kotiharjoitteluun
- oppilas harjoittelee tavoitteellista oppimista yksinkertaisilla kappaleilla
- oppilas kuuntelee omalle instrumentilleen tehtyä musiikkia
- oppilas jatkaa musiikin elementteihin tutustumista ja niiden hahmottamista.

Perusopinnot 2 (70 tuntia)

Tavoitteet:

- ohjata oppilasta säännölliseen kotiharjoitteluun
- ohjata oppilaan ohjelmistoa vaativampaan suuntaan
- auttaa oppilasta hahmottamaan musiikista yksinkertaisia muotorakenteita
- ohjata oppilasta edelleen harjoittelemaan musiikin kirjoittamista ja nuotinlukua
- kannustaa oppilasta improvisointiin ja oman musiikin tekemiseen. Oppilaan kiinnostus oman musiikin tekemiseen vaihtelee, mutta häntä kannustetaan kokeilemaan helppojen rytmien ja melodioiden tekemistä sekä niiden muuntelua ja kirjoittamista.

Sisällöt:

- oppilas opettelee säännöllistä kotiharjoittelua
- oppilas soittaa tai laulaa aiempaa vaativampaa ohjelmistoa
- oppilas harjoittelee hahmottamaan musiikista yksinkertaisia muotorakenteita
- oppilas harjoittelee edelleen musiikin kirjoittamista ja nuotinlukua
- oppilas kokeilee improvisointia ja oman musiikin tekemistä.

Perusopinnot 3 (110 tuntia)

Tavoitteet:

- ohjata oppilaan harjoittelutaitojen kehittymistä edelleen
- ohjata oppilaan ohjelmistoa teknisesti ja taiteellisesti vaativammaksi kuin perusopinnot 2:ssa
- opastaa oppilasta hyödyntämään musiikin hahmotustaitoja musisoinnissaan
- opastaa oppilasta analysoimaan musiikkia
- ohjata oppilasta musiikin kuuntelemiseen ja sen etsimiseen.

Sisällöt:

- oppilas opettelee, kuinka omaa harjoittelua voi kehittää ja havainnoi omaa oppimistaan
- oppilas soittaa tai laulaa teknisesti ja taiteellisesti vaativampaa ohjelmistoa kuin perusopinnot 2:ssa
- oppilas harjoittelee musiikin hahmotustaitojen hyödyntämistä musisoinnissaan
- oppilas harjoittelee jäsentämään rytmiä, melodiaa, harmoniaa ja muotoa
- oppilas etsii musiikkia ja kuuntelee sitä.

Musiikin hahmotus 1 (40 tuntia)

Tavoitteet:

- tutustuttaa oppilas musisoinnissa tarvittaviin musiikin peruskäsitteisiin ja hahmottamiseen rytmin, sävelnimien ja yksinkertaisten sointujen osalta
- tutustuttaa oppilas sävellajeihin, intervaleihin, muotorakenteisiin ja musiikkisanastoon
- tutustuttaa oppilas musiikin kirjoittamiseen

- opastaa oppilasta hahmottamaan ja jäsentämään musiikkia kuulonvaraisesti
- ohjata oppilasta laulamaan nuoteista.

Sisällöt:

- oppilas opettelee sävelnimiä ja nuottiavaimia
- oppilas opettelee yleisimpiä tahtiosoituksia ja rytmejä
- oppilas tutustuu asteikkoihin, kolmisointuihin, etumerkintöihin, intervaleihin, yksinkertaisiin muotorakenteisiin ja keskeisimpään musiikkisanastoon
- oppilas opettelee hahmottamaan ja jäsentämään musiikkia kuulonvaraisesti
- oppilas harjoittelee nuoteista laulamista.

5.4 Teemaopintojen opintokokonaisuudet, sisällöt ja laajuudet

Teemaopintoja valitaan opintokokonaisuuksista yhteensä 200 tuntia oppilaan kiinnostuksen mukaan.

Yhteismusisointi 1–5 (40–200 tuntia)

Jokainen yhteismusisoinnin opintokokonaisuus syventää oppilaan osaamista. Opintokokonaisuudet ovat:

Yhteismusisointi 1 (40 tuntia)

Yhteismusisointi 2 (40 tuntia)

Yhteismusisointi 3 (40 tuntia)

Yhteismusisointi 4 (40 tuntia)

Yhteismusisointi 5 (40 tuntia)

Tavoitteet:

- ohjata oppilasta toimimaan ryhmän jäsenenä
- ohjata oppilasta kehittämään yhteismusisoinnin taitoja
- ohjata oppilasta esiintymään erilaisissa tilanteissa ja kokoonpanoissa
- tarjota oppilaalle tilaisuuksia luovaan tekemiseen
- opastaa oppilasta kuulonsuojelussa

Sisällöt:

- oppilas harjoittelee toimimaan ryhmässä
- oppilas harjoittelee soittamaan yhdessä muiden oppilaiden kanssa
- oppilas opettelee kuuntelemaan omaa musisointiaan myös osana musiikillista kokonaisuutta
- oppilas saa erilaisia esiintymismahdollisuuksia
- oppilas käyttää luovuuttaansa oppitunneilla
- oppilas opettelee kiinnittämään huomiota kuulonsuojeluun erilaisissa tilanteissa.

Musiikin hahmotus 2–5 (40–190 tuntia)

Musiikin hahmotus 2 (40 tuntia)

Tavoitteet:

- tutustuttaa oppilasta enemmän musiikin peruskäsitteisiin ja hahmottamiseen rytmin, sävelnimien ja sointujen osalta
- tutustuttaa oppilas tarkemmin sävellajeihin, intervaleihin, muotorakenteisiin ja musiikkisanastoon
- opastaa oppilasta hahmottamaan ja jäsentämään musiikkia kuulonvaraisesti
- ohjata oppilasta laulamaan nuoteista.

Sisällöt:

- oppilas opettelee lisää sävelnimiä ja nuottiavaimia
- oppilas opettelee lisää tahtiosoituksia ja rytmejä
- oppilas tutustuu lisää asteikkoihin, kolmisointuihin, etumerkintöihin, intervaleihin, muotorakenteisiin ja keskeisimpään musiikkisanastoon
- oppilas opettelee hahmottamaan ja jäsentämään musiikkia kuulonvaraisesti
- oppilas harjoittelee nuotista laulamista.

Musiikin hahmotus 3 (40 tuntia)

Tavoitteet:

- tutustuttaa oppilas enemmän musiikin peruskäsitteisiin ja hahmottamiseen rytmin, sävelnimien ja sointujen osalta
- tutustuttaa oppilas kaikkiin duuri- ja mollisävellajeihin, intervaleihin ja niiden laatuihin, muotorakenteisiin ja musiikkisanastoon
- opastaa oppilasta hahmottamaan ja jäsentämään musiikkia kuulonvaraisesti aiempaa haastavammissa tehtävissä
- ohjata oppilasta laulamaan nuoteista.

Sisällöt:

- oppilas opettelee lisää sävelnimiä ja nuottiavaimia
- oppilas opettelee lisää tahtiosoituksia ja rytmejä
- oppilas tutustuu kaikkiin duuri- ja molliasteikkoihin, kolmisointuihin, etumerkintöihin, intervallien laatuihin, muotorakenteisiin ja keskeisimpään musiikkisanastoon
- oppilas opettelee hahmottamaan ja jäsentämään musiikkia kuulonvaraisesti aiempaa haastavammissa tehtävissä
- oppilas harjoittelee nuotista laulamista.

Musiikin hahmotus 4 (40 tuntia)

Tavoitteet:

- ohjata oppilasta syventämään musiikin hahmottamista rytmin, sävelnimien ja sointujen osalta
- ohjata oppilasta tunnistamaan ja kirjoittamaan duuri- ja mollisävellajeja sekä intervaleja
- ohjata oppilasta tunnistamaan muotorakenteita ja musiikkisanastoa

- opastaa oppilasta hahmottamaan ja jäsentämään musiikkia kuulonvaraisesti aiempaa haastavammissa tehtävissä
- ohjata oppilasta laulamaan nuoteista.

Sisällöt:

- oppilas harjoittelee aiempaa haastavampia rytmejä, melodioita ja sointuja
- oppilas harjoittelee tunnistamaan ja kirjoittamaan eri duuri- ja molliasteikkoja, kolmi- ja nelisointuja ja etumerkintöjä
- oppilas harjoittelee intervallien laatuja
- oppilas osaa tunnistaa muotorakenteita ja keskeisintä musiikkisanastoa
- oppilas opettelee hahmottamaan ja jäsentämään musiikkia kuulonvaraisesti aiempaa haastavammissa tehtävissä
- oppilas harjoittelee nuotista laulamista.

Musiikin hahmotus 5 (70 tuntia)

Tavoitteet:

- tutustuttaa oppilasta musiikin tyyliin ja säveltäjiin
- ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkisanaston ja musiikkitermien merkitys
- tutustuttaa oppilas tavallisimpiin soittimiin
- ohjata oppilasta tunnistamaan tavallisimpia soittimia kuullun perusteella.

Sisällöt:

- oppilas tutustuu musiikin tyyliin ja säveltäjiin
- oppilasta autetaan ymmärtämään musiikkisanaston ja musiikkitermien merkitys
- oppilas tutustuu tavallisimpiin soittimiin
- oppilas harjoittelee tavallisimpien soittimien tunnistamista kuullun perusteella.

Projektit (10–30 tuntia)

Projekti voi olla isompi kokonaisuus, kuten lastenopperassa tai musiikinäytelmässä mukana oleminen tai tietyn musiikkityylin mukaisen esityksen valmistaminen. Projekti voi olla myös pienempi kokonaisuus, kuten oman soolokonsertin valmistaminen. Projektin laajuus sovitaan yhdessä ohjaavan opettajan kanssa.

Tavoitteet:

- ohjata oppilasta improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen
- tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi ja motivoituneeksi musiikin kuuntelijaksi
- tarjota oppilaalle tilaisuuksia luovaan tekemiseen ja taiteidenväliseen työskentelyyn.

Sisällöt:

- oppilas tutustuu projektin luonteen mukaisesti improvisointiin, sovittamiseen, säveltämiseen tai yhdessä opettajan kanssa valitun musiikkilajin erityispiirteisiin
- oppilas kuuntelee musiikkia
- oppilas saa tilaisuuksia luovaan tekemiseen ja taiteidenväliseen työskentelyyn.

Oman taidon kehittäminen 1–3 (30–90 tuntia)

Oppilas kehittää omia taitojaan oman kiinnostuksensa mukaisesti. Taitoa voi kehittää esimerkiksi tutustumalla tai syventymällä johonkin genreen, syventymällä yhteismusisointiin tai taiteidenvälisen tuotoksen tekemisellä.

Jokainen opintokokonaisuus lisää oppilaan osaamista. Opintokokonaisuudet ovat:

Oman taidon kehittäminen 1 (30 tuntia)

Oman taidon kehittäminen 2 (30 tuntia)

Oman taidon kehittäminen 3 (30 tuntia)

Tavoitteet:

- ohjata oppilasta kehittämään instrumentti- ja yhteismusisointitaitojaan hänen kiinnostuksensa mukaisesti
- ohjata oppilasta esiintymään erilaisissa tilanteissa ja kokoonpanoissa
- ohjata oppilasta elävään musiikilliseen ilmaisuun
- tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi ja motivoituneeksi musiikin kuuntelijaksi
- tarjota oppilaalle tilaisuuksia luovaan tekemiseen ja mahdollisuuksien mukaan taiteidenväliseen työskentelyyn.

Sisällöt:

- oppilas kehittää instrumentti- ja yhteismusisointitaitojaan oman kiinnostuksensa mukaisesti
- oppilas esiintyy mahdollisuuksien mukaan
- oppilas harjoittelee musiikillisen ilmaisun keinoja
- oppilas kuuntelee musiikkia

Perusopinnot 4 (80 tuntia)

Tavoitteet:

- ohjata oppilasta monipuoliseen harjoitteluun ja tehokkaampaan oppimiseen
- ohjata oppilaan ohjelmistoa teknisesti ja taiteellisesti vaativampaan suuntaan kuin perusopinnot 3:ssa
- opastaa oppilasta esittämään erityylisiä kappaleita
- ohjata oppilasta harjoittelemaan rytmien ja melodioiden muuntelua ja improvisoimaan
- ohjata oppilasta etsimään, kuuntelemaan ja analysoimaan musiikkia
- ohjata oppilasta kehittämään musiikin hahmottamista nuottikuvasta ja kuuntelusta

Sisällöt:

- oppilas kokeilee monipuolisia harjoittelutapoja ja harjoittelee oppimaan tehokkaammin
- oppilas harjoittelee ohjelmistoa, joka on teknisesti ja taiteellisesti vaativampaa kuin perusopinnot 3:ssa
- oppilas soittaa tai laulaa erityylisiä kappaleita
- oppilas harjoittelee rytmien ja melodioiden muuntelua sekä improvisointia
- oppilas etsii, kuuntelee ja analysoi musiikkia
- oppilas kehittää musiikin hahmotustaitojaan nuottikuvasta ja kuunnellun perusteella

Perusopinnot 5 (100 tuntia)

Tavoitteet:

- ohjata oppilasta valitsemaan sopivat menetelmät tulokselliseen harjoitteluun
- opastaa oppilasta tunnistamaan omat musiikilliset ja ilmaisulliset vahvuutensa
- ohjata oppilasta erityylisten kappaleiden esittämiseen, musiikin tunnelmien ilmaisemiseen sekä sävellysten jäsentämiseen
- ohjata oppilasta ohjelmiston valinnoissa
- ohjata oppilasta esiintymisten käytännöistä
- luoda oppilaalle esiintymiskokemuksia, joissa hänellä on solistinen tai muutoin keskeinen rooli
- tutustuttaa oppilas eri aika- ja tyylikausien musiikkiin

Sisällöt:

- oppilas kokeilee sopivia harjoitusmenetelmiä tulokselliseen kotiharjoitteluun
- oppilas harjoittelee tunnistamaan omia musiikillisia ja ilmaisullisia vahvuuksiaan
- oppilas soittaa tai laulaa erityyisiä kappaleita, ilmaisee niiden tunnelmia sekä jäsentää sävellyksiä
- oppilas esiintyy keskeisessä roolissa
- oppilas tutustuu eri aika- ja tyylikausien musiikkiin.

6. OPPIMISEN ARVIOINTI

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan edistymistä opinnoissa. Arviointi on kannustavaa ja rohkaisevaa, mikä lisää oppilaan motivaatiota. Se ohjaa oppilasta myös omien tavoitteiden asettamiseen. Arvioinnin tavoitteena on tukea itsetunnon, itsearviointi- ja vertaisarviointitaitojen sekä oppimaan oppimisen kehittymistä.

Oppilas saa työskentelystään palautetta oppituntien aikana jatkuvasti. Oppitunneilla harjoitellaan myös itsearviointia aluksi opettajan johdolla, mutta omaan aktiivisuuteen kannustaen. Itsearvioinnin ja muun arvioinnin tukena voidaan hyödyntää teknologiaa esimerkiksi videoiden muodossa. Huoltajat saavat tietoa arvioinnista oppitunneille osallistuessaan tai tarvittaessa kirjallisesti. Lukuvuosittain oppilas ja opettaja yhdessä arvioivat, kuinka hyvin taiteen perusopetuksen tavoitteita on saavutettu. Samalla oppilas saa tietoa opintojensa etenemisestä.

Arviointi kohdistuu työskentelyyn ja tavoitellun osaamisen karttumiseen. Arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, persoonaan tai ominaisuuksiin.

7. OPPILAAKSI OTTAMINEN

Pirkanmaan musiikkiopiston oppilaat valitaan vuosittain järjestettävän oppilasvalinnan kautta. Oppilasvalintaperusteista päätetään lukuvuosittain. Oppilaaksi voidaan ottaa myös arvioitavissa olevien aikaisempien musiikkiopintojen tai harrastuksen antamien valmiuksien perusteella. Oppilaiksi valitaan pääsääntöisesti lapsia ja nuoria, mutta myös aikuiset voivat saada oppilaspaikan musiikkiopistosta.

8. OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN

Tarvittaessa oppimäärää voidaan yksilöllistää vastaamaan oppilaan edellytyksiä. Tällöin opettaja, oppilas ja huoltaja laativat yhdessä oppilaalle henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, jossa oppilaalle määritellään yksilöllisiä tavoitteita ja tarvittaessa mukautetaan opintojen sisältöjä ja toteutustapoja. Näiden avulla oppilasta autetaan etenemään opinnoissaan ja saavuttamaan omat tavoitteensa juuri hänelle parhaiten soveltuvalla tavalla. Suunnitelmaa tarkastellaan opintojen edetessä ja sen sisältöä muokataan tarvittaessa. Oppimäärän laajuus on joka tapauksessa 500 tuntia.

9. TODISTUKSEN SISÄLTÖ

Oppilas saa yleisen oppimäärän päättötodistuksen suoritettuaan yhteisiä opintoja 300 tuntia ja valitsemiaan teemaopintoja 200 tuntia.

Päättötodistuksen sisältö:

- Koulutuksen järjestäjän nimi
- Oppilaitoksen nimi
- Taiteenala ja oppimäärän laajuus
- Oppilaan nimi ja henkilötunnus
- Opiskeluaika vuosina
- Oppilaan suorittamat yleisen oppimäärän yhteiset opinnot (kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus)
- Oppilaan suorittamat yleisen oppimäärän teemaopinnot (kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus)
- Rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- Lainsäädäntö, mihin koulutus perustuu
- Opetusministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä tai kunnan päätös opetussuunnitelman hyväksymisestä
- Maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen vahvistamien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti.